

Sygn. akt III UK 543/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania R. W.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację R. W., wniesioną przeciwko wyrokowi Sądu Okręgowego w O. z dnia 4 grudnia 2018 r., w którym oddalono odwołanie ubezpieczonego.

W rozpoznawanej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. ustalił dla odwołującego się polskie ustawodawstwo. Sądy zgodnie ustaliły, że wnioskodawca świadczył pracę na terenie Słowacji w wymiarze 10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro, zaś w Polsce wykonywał działalność gospodarczą. Organ rentowy uznał, że praca wykonywana na terenie Słowacji ma charakter marginalny. Pismem z dnia 2 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o ustaleniu dla wnioskodawcy jako właściwego polskiego ustawodawstwa. Strona Słowacka nie wniosła zastrzeżeń do tak ustalonego ustawodawstwa.

Skargę kasacyjną wywiódł ubezpieczony, zarzucił naruszenie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w związku z art. 16 ust. 2 i 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004.; art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004; art. 233 § 1 k.p.c.; art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 i art. 477¹¹ § 2 k.p.c.

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania, gdyż jest oczywiście trafna, a nadto doszło do nieważności postępowania. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej ubezpieczony wskazał, że „Sąd II instancji nieprawidłowo uznał, iż przeprowadzone przez polskie organy rentowe postępowanie było realizacją zapisów przepisów o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy. Sąd II instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, iż właściwym dla wnioskodawcy ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowody potwierdził, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób prawidłowy postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie, który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności, tj. marginalny charakter pracy najemnej i ustalenie faktycznego wykonywania pracy na Słowacji. Sąd II instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, że marginalny charakter pracy ustalony został przez organ polski mimo, iż nie zostały podane żadne kryteria pozwalające na przyjęcie, iż wykonywana praca faktycznie nosi znamiona pracy pomocniczej, co jest niezgodne z art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Brak jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy, wymiaru czasu pracy, ważności przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie pracy oraz zgłoszenie do słowackiego ubezpieczenia społeczne, świadczył o wadliwości postępowania organów rentowych, co uzasadniało uchylenie zaskarżonej decyzji. Zgodzić należy się z stanowiskiem Sądu Najwyższego, że organ otrzymując wniosek w sprawie koordynacji nie musi uwzględniać wniosku

pracownika, jednakże jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z 25 listopada 2016 r., sygn. akt I UK 370/15, może to uczynić, tj. wydać decyzję ustalającą tymczasowe ustawodawstwo odmiennie niż wskazał pracownik (w niniejszej sprawie - polskie), ale wyłącznie wtedy gdy przeprowadzi postępowanie wyjaśniające w kierunku oceny czy praca takiego pracownika miała charakter marginalny. W sprawie brak było jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy, a także braku ustalenia aktualnego statusu ubezpieczenia społecznego na Słowacji. Znamienne jest, iż Sąd II instancji wydając zaskarżone rozstrzygnięcie w sprawie w istocie oparł się wyłącznie na tym, że instytucja słowacka wniosła sprzeciw do tymczasowego ustalenia ustawodawstwa. Brak kompetencji Sądu I jak i II instancji do oceny czy praca wnioskodawcy miała charakter marginalny (p. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04 kwietnia 2017 r., sygn. akt II UK 248/16 oraz brak dowodów świadczących o marginalności pracy wnioskodawcy i tym samym o zasadności zastosowania przez organ rentowy art. 14 ust 5b rozporządzenia wykonawczego, uzasadniał zmianę przez Sąd II instancji zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji”.

Zdaniem ubezpieczonego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia także naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów procesowych, przez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego i niedostrzeżenie przez Sąd drugiej instancji, iż doszło do nieważności postępowania i nie uwzględnienia tego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania.

Podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. nie wystąpiła, co zostało już w orzecznictwie szczegółowo i jednolicie wyjaśnione. Wystarczy odwołać się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2018 r., III UK 115/17, LEX nr 2559409, w którym wyjaśniono, że w sprawie o ustalenie właściwego ustawodawstwa, wynikającej z aspektu marginalnego charakteru pracy za granicą,

sąd ubezpieczeń społecznych nie jest zobligowany do zawiadamiania na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. jako zainteresowanego zagranicznego pracodawcy. Wynik toczącej się sprawy, nie dotyczy bowiem bezpośrednio jego praw i obowiązków. Zgodnie z zasadą terytorialności, w art. 477¹¹ § 2 k.p.c. chodzi o prawa i obowiązki wynikające z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych (por. art. 6 ust. 1 *in principio* ustawy systemowej), stąd nie ma on zastosowania do praw i obowiązków wynikających z porządków prawnych innych krajów członkowskich Unii, o których rozstrzygają odpowiednie organy tych krajów według obowiązującego w nich prawa (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 279/15, OSNP 2018 nr 1, poz. 7; z dnia 25 listopada 2016 r., I UK 370/15, LEX nr 2166375; z dnia 13 września 2017 r., I UK 328/16, LEX nr 2389586 czy postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 września 2016 r., I UZ 13/16, LEX nr 2139243; z dnia 27 września 2016 r., I UZ 14/16, LEX nr 2153430; z dnia 21 listopada 2016 r., II UK 735/15 i II UK 734/15, niepublikowane; z dnia 6 marca 2018 r., II UK 192/17, LEX nr 2488069).

Przywołany na początku wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2018 r. ma znaczenie również przy ocenie wystąpienia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W sprawie tej wystąpiły identyczne okoliczności faktyczne (zatrudnienie w wymiarze 10 godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem 40 euro), ten sam zestaw podstaw kasacyjnych, a uzasadnienie „oczywistości” skargi kasacyjnej było bardzo zbliżone. Po zapoznaniu się ze szczegółowym uzasadnieniem tego rozstrzygnięcia staje się jasne, że wątpliwości podnoszone przez odwołującego się są bezpodstawne. Oznacza to, że wniesiona przez niego skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona.

Dlatego orzeczono jak w sentencji.